

Vastaanottaja: Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko

11.11.2020

Forum Artis: Suunnitellut budjettileikkaukset rapauttavat pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä

Suomessa toimivien valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöelin Forum Artis pitää pohjoismaisen kulttuuriyhteistyöhön ehdotettuja budjettileikkauksia erittäin haitallisina ja huolestuttavina.

Forum Artis kommentoi Pohjoismaiden yhteistyöministerioiden (MR-SAM) budjettiesitystä vuosille 2021–2024 jäsenkuntansa puolesta. Forum Artisiin kuuluu 18 järjestöä, joiden kautta se edustaa noin 23 000 suomalaista ammattitaiteilijaa.

Pohjoismaiden pääministeriöiden yhteisenä tavoitteena on tehdä Pohjolasta maailman kestävin ja integroitunein alue vuoteen 2030 mennessä. Tämä on mielestämme kannatettava ja tarpeellinen visio. Taide- ja kulttuurikenttä tunnetaan edellä käyvänä keskustelunherättäjänä myös ilmasto- ja ympäristökysymyksissä, ja alan toimijat ovat jo pitkään tehneet toimenpiteitä päästöjensä vähentämiseksi, johdattaen koko yhteiskuntaa kohti kestävämpiä valintoja.

Pidämme erittäin huolestuttavana ja haitallisena budjettiesitystä, jonka mukaan kestävä kehityksen tavoitteita ollaan toteuttamassa leikkaamalla pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön varoja. Suunniteltujen leikkausten laajuus, noin 20 % eli 4,5M€ (33 658 000 DKK) aikavälillä 2021–2024, rapauttaa merkittäväällä tavalla kulttuuriyhteistyön rakenteita. Ensimmäiset 6,9 % eli noin 1,6 M€:n (11 908 000 DKK) leikkaukset käynnistäisivät negatiivisen kehityskulun jo ensi vuonna, samalla kun taide- ja kulttuurikenttä yhä kamppailee koronapandemian aiheuttamien vaurioiden korjaamiseksi.

Kulttuuriyhteistyö on ollut yksi Pohjoismaiden ministerineuvoston ydinalueista sen perustamisvuodesta 1971 lähtien. Kuudenkymmenen vuoden aikana syntyneet verkostot ja yhteistyömallit ovat merkittäväällä tavalla mahdollistaneet taide- ja kulttuurikentän liikkuvuutta ja vuoropuhelua. Kriittinen, vapaa ja moniääninen taide on yksi pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakennuspalikoista.

Suunnitellut leikkaukset ovat kohdentumassa muun muassa Färssaarten ja Islannin Pohjola-taloihin, Pohjoismaiseen kulttuuripisteeseen sekä Pohjoismaiseen kulttuurirahastoon. Aktiiviset kulttuuri-instituutiot ja -tapahtumat tukevat pohjoismaisten pääministerien yhteistä tavoitetta integroituneesta Pohjolasta. On virhe murentaa pitkällä aikavälillä rakentuneita, toimivia kulttuuriyhteistyön pilareita, joilla on merkittävä myönteinen vaikutus niin paikalliseen kuin yhteispohjoismaiseen taide- ja kulttuuritoimintaan. Integraatiotavoitteen näkökulmasta on myös tärkeää huomioida, että olemme pieni kieli- ja kulttuurialue, jonka omaleimaista identiteettiä ja ainutlaatuista yhteiskuntajärjestystä tulee vaalia.

Pidämme myönteisenä sitä, että kulttuuribudjetin leikkauksia koskevissa suunnitelmissa tukiohjelmaa halutaan säästää. Suora tuki taiteilijoille sekä taiteen ja kulttuurin yhteisöille on kustannustehokas ja toimiva tapa mahdollistaa taide- ja kulttuuritoimintaa.

Taide- ja kulttuuribudjetin osuus valtion budjetista on esimerkiksi Suomessa alle 1 %. Suunnitellut leikkaukset ovat kestäättömiä taiteen ja kulttuurin julkisen rahoituksen valossa, ja erityisen lyhytnäköisiä koronapandemian aiheuttamassa poikkeustilanteessa. Koronakriisi on yhtäältä merkittävästi heikentänyt taide- ja kulttuurikentän toimintaedellytyksiä, toisaalta tehnyt taiteen ja kulttuurin merkityksen näkyväksi sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa, taide- ja kulttuuritoiminnan selviytymistä ja jatkuvuutta on kriisin aikana tuettu poliittisilla päätöksillä. Soisimme, että kansalliset linjaukset heijastuisivat päätöksenteossa myös pohjoismaisella tasolla.

Sen lisäksi, että taide ja kulttuuri ovat osoittautuneet koronakriisin aikana merkittäväksi kriisinkestävyyden edistäjäksi, tarjoavat luovat alat ratkaisun avaimia myös muiden globaalien kehityskulkujen, kuten taloudellisen eriarvoistumisen, työn murroksen, populismin kasvun sekä ilmastonmuutoksen hallintaan. Nyt ei ole oikea aika leikata taiteelta ja kulttuurilta.

Helsingissä, 11.11.2020

Virpi Hämeen-Anttila
Puheenjohtaja, Forum Artis